

til Fordeel for Godseierne, rammer denne Udtalelse jo slet ikke mig, thi jeg har ikke søgt at vindicere en eneste Fordeel for Godseierne paa Fæstebondestandens Beføstning. Jeg troer heller ikke, at den ærede Ordfører havde nødig at tage nogen Reservation for sit og Andres Vedkommende med Hensyn til min Udtalelse om den Afgøelse, man havde ladet tilflyde Grundlovens § 82. Jeg udtalte endog selv, at der fra flere og fra anerkjendt kompetente Sider var blevet udtalt Tvivl om, hvorvidt Regjeringen ved det Standpunkt, den indtager, fuldstændigt har respecteret Bestemmelserne i Grundlovens § 82, og jeg har ikke med et Ord hentydet til, at der havde været nogenomhelst Villie til at ville omgaae Grundlovens § 82, hverken hos den ærede Forslagsstiller eller hos noget andet Medlem; men Spørgsmaalet maa dog altid blive, hvorledes man opfatter de Bestemmelser, der foreligge i Lovforslaget; man maa have Lov til at prøve dem udfør Bestemmelserne i § 82. — Naar den ærede Ordfører endvidere udtalte, at han paa Grund af mine Ytringer kunde vente, at jeg vilde række Haand til at fremme Fæstegodssets Overgang til Selveiendom ved frivillig Overeenskomst, ved at slutte mig til et Lovforslag, som skulde gaae ud paa at forbyde Godseierne at sælge til Andre end til de nuværende Fæstere og deres Efterladte, da forekommer det mig, at dette egentlig er en ganske behynderlig Frihed. Godseierne have nu en Ret, som de have havt igjennem en lang Aarrække, til ved indtrædende Fæsteledighed at sælge Fæstesteder til hvem, de vilde; at fratage dem denne Ret og desuagtet at sige: I have fuldstændig Frihed, det forekommer mig at være noget behynderligt. — Da det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) i Begyndelsen af sit Foredrag fremkom med den Ytring, at ingen Regjering havde udtalt sig som den nuværende, var jeg virkelig et Dieblif naiv nok til at troe, at jeg fra den ærede Rigsdagsmands Side skulde høre en Anerkjendelse af den Stilling, som den nuværende Regjering indtog ligeoverfor det foreliggende Lovforslag, thi, saavidt mig bekjendt, er det første Gång, der fra en Regjerings Side foreligger en Udtalelse om, paa hvad Maade den er

villig til at række Haanden til en Overeenskomst i denne Sag; men jeg blev snart reven ud af denne vistnok utilgivelige Wildfarelse, da jeg hørte det ærede Medlem fortsætte sit Foredrag. Han kom nemlig ind paa, at ingen Regjering havde udtalt sig som den nuværende om Fæsteforholdet og havde lagt en saadan Opfattelse for Dagen. Det ærede Medlem er vist ikke meget velvillig stemt imod Regjeringen; det har jeg ingen Grund til at antage efter hans Udtalelser her, og jeg kunde heller ikke vente, at han skulde nære nogen særegen Velvillie mod Indenrigsministeren paa Grund af hans Optræden her i Thinget; men jeg skal tillade mig at henvise ham til, hvad jeg ytrede til den ærede Ordfører. Jeg troer ikke, at de Udtalelser, der fra min Side ere fremkomne, i mit Navn eller i Regjeringens, om, hvorledes vi betragte Fæsteforholdet, væsentligt eller overhovedet afvige fra tidligere Regjeringers Ansuelser. Det ærede Medlem meente, at jeg havde stor Uret i at paastaae, at Staten ikke havde større Medveiendomsret over Fæstegodset end over enhver anden Eiendom, ethvert andet Gods her i Landet, og han meente, at man ingen Exempler havde paa, at Staten nogensinde havde taget Noget fra Borgene; han nævnte, at man ikke havde Exempler paa, at Staten havde taget 50 Rd. af 100, men jeg troer dog, at der kan opvises Tilfælde, hvori Staten har taget ikke Ubetydeligt fra Landets Borgere. — Min Fortalelse om Bestemmelsen angaaende Eiendomsretten i § 82 slog den ærede Rigsdagsmand siebliffelig fast. Det er ganske vist, at jeg brugte Udtrykket: „hellig og ukrænkelig“; jeg huffede feil i det Dieblif; men fordi jeg brugte dette Udtryk, behøver man dog ikke at kalde mig Mammonsdyrker. Det har jeg aldrig i mine Dage været, og der er ingen Sandsynlighed for, at man i høiere Grad skulde blive det i Slutningen af sin Bane; jordist Gods er jo Noget, man ikke kan tage med sig. Den ærede Rigsdagsmand udtalte ogsaa, at Regjeringen selv ved Forelæggelsen af et Lovforslag i det andet Thing var gaaet ud paa at gribe ind i Godseierens Eiendomsret, ved at foreslaae, at Bestemmelserne om Forpagtninger paa to eller flere Personers Levetid skulde bortfalde;